

הלכות חל המועד סימן תקמד תקמה

הרשב"א, אסור (ז) לעשות במועד, והוא הדין דלשאר (ח) צרכי מצוה אסור לעשות מלאכת אמן במועד (ריב"ש סימן רכו'): **ב** (ט) בורות ומענינות של רבים שנפול בהם עפר ואבנים ונתקלקלו מתר (ג) לתקנם, (י) ונאפלו אין רבים צריכים להם עתה, פיון שאינו מעשה אמן, אכל לחפר להם בורות מתרש (יא) שהוא מעשה אמן, אם הרבים צריכים להם עתה מתר (יב) ונאפלו אם כונו מלאכתן במועד ונאפלו בפרהסיא ובטרחא ותרחא, ואם אין צריכים להם עתה (יג) לא יעשו. האכל בורות שיחין ומערות של יחיד אסור לחפר אותם מתר (יד) ונאפלו צריך להם עתה; (טו) ואם היו עשויים כבר ונתקלקלו, אם צריך להם עתה מתר לתקנם, ואם אין צריך להם עתה (טז) אסור לתקנם, האכל מתר (ז) (יז) להמשיך מים לתוכן ונאפלו אין צריך להם עתה:

ב שם במשנה ג ארומטא דרב יוחנן ע"ד דר"א"ש שם בשם הרמב"ד ה שם ורמב"ם בספר ה מהלכות יום טוב ט ספיקות נאמרא שם ו סנימא שם ז הספיקות הפוקים

תקמה דיני כתיבה בחל המועד, וכו' י"א סעיפים:

א משנה מוצרז"ט א אסור לכתב בחל המועד, [*] (א) ונאפלו להגיה (ב) אות אחת בספר אסור: הגה (ג) *ולצורך (ה) רבים, (ד) יש אסורים כל שאינו לצורך המועד (ת"ה סימן פה), ויש פוסקים (כ"כ ר"י). ונהנו

באר היטב

(א) לתקנם. אפלו כונו מלאכתן במועד, ט"ז, ע"ש. וה"ה דמתר לעשות תריץ מעשה הדיוט שיבואו המים לעיר שישתו בהן ונחה, ונעמי שהוא טרח גדול ובפרהסיא וכן מלאכתו במועד אנפי"כ שרי, לפי שצרכי רבים אין לנתנם אלא בשעה שהם בטלים ומתקברים פלם ואם לא יעשו עכשו לא יעשו לעולם, הרא"ש. וכתב המ"א: משמע דאם יש מנהיג שהקשות בידו לעשות לבדו, אסור לעשותו במועד: (ז) להמשיך, פרוש, שמקבלין מר גשמים טהג ומולכין לבור, לפי שאין זה טרח מרבה, אכל להביא מים דרך תריץ אסור, עמ"א:

שערי תשובה

[*] ונאפלו להגיה כו', וכו' בסמ"א ח"א סימן טו שנקרא תריץ בסי' פה"ה"ש ויש להם ס"ח אגרת תלמיך למת, המסקנת טאה אף על פי שהיא מלאכה גמורה מ"מ כיון שאינו עושה מעשה אמן מתר לתקן פחות"ה צרכי תופים אפי"כ שאין צריכים לו עתה, והנה מסימן תקמד לא יעשו לעולם, הרא"ש. וכתב המ"א: משמע דאם יש מנהיג שהקשות בידו לעשות לבדו, אסור לעשותו במועד: (ז) להמשיך, פרוש, שמקבלין מר גשמים טהג ומולכין לבור, לפי שאין זה טרח מרבה, אכל להביא מים דרך תריץ אסור, עמ"א:

(ה) רבים. ונתן הרמב"ם ה"ה צרכי רבים, רש"י ח"א סימן קיג. וכתב המ"א: וכל מה שפטר לקח מתר לעשות קולמוס הדין לקח. והכונה

משנה ברורה

במועד אלא להשלימו, אסור, (ט) מפני שהוא צריך מעשה אמן לנה. וכתבו הפוסקים, דבזמן הזה הוי פנוין בית הכנסת דכר האבד, דתושבין שאם ימתין עד אחר המועד יעקבו העכו"מ מלקבולתו, ויבסר מאמר מרדכי פתב דהכל (י) לפי המקום והזמן, ואין לדון אלא מה שיעניו רואות, עין שם: (ז) לעשות במועד. פתב

באר הגולה

* ונאפלו להגיה אות אחת בספר אסור. הנה אף שמקור דין זה הוא בטמאשנה (דף יח) ושם מגרי לענין ספר תורה, באמת כלל המספר כנה אף ספר אחר כגון ספרי סגרא וקנא וכי האי פנא, אם לא שהוא ספר שצריך עתה ללמד בו ובלא הגהתו לא יוכל ללמד בו, וכדלקמה בסעיף ב: * ולצורך רבים יש אסורים כו'. עין משנה ברורה מה שפרשנו דברי הר"א,

בשערי תשובה: נהגו לסדר צרכי רבים בחל המועד, למנות גפאים ופרנסים, ונראה לי דאם צריך לקחם בענין זה, לא יקחם פתב אשורית כי אם משיט"א או פתב שלנו, דבכתב אשורי שהוא מעשה אמן (י) הלא לא התר צרכי רבים פי אם פשהו לצורך הגוף, וכנ"ל: (ח) צרכי מצוה וכו'. רוצה לומר, דמעלת המצוה לא מהני להתייר (ט) בשביל זה מלאכת אמן אף כשצריך לה במועד, ומעשה הדיוט מתר לצורך המועד אף בשאין פה מצוה, וכנ"ל בסימן תקמא סעיף ה: **ב** (ט) בורות וכו'. והוא הדין דמתר (יא) לעשות מעשה הדיוט מחוץ לעיר מלאכתו שיבואו המים על-ידו מנהיג לעיר כדי שישתו בהן ונחה, ואף שלא יזמר במועד, פיון שהוא צורך רבים, וגם כנה מתר אפלו אם כן מלאכתו במועד ונתן טרחא ותרחא ופרהסיא: (י) ונאפלו וכו'. הנינו דכונתם בשביל אחר המועד, ונאפלו הכי התירו במלאכת רבים, לפי שצרכי רבים אינם נקמרים אלא בשעה שהם בטלים ומתקברים פלם, וכדלעיל בסעיף קטן א, עין שם: (יא) שהוא מעשה אמן. שצריך לטוח (יב) פה כדי לתחוק מים: (יב) ונאפלו אם פונו וכו'. קאי (יג) גם על ריש הסעיף: (יג) לא יעשו. הנינו אפלו לא פונו מלאכתן במועד וגם בצנעא: (יד) ונאפלו צריך וכו'. אפלו אין לו מה ישתה אלא מפני דחק הרבה אסור, (יז) ואם אין משיג לשתות כלל, מתר גם לחפר מתרש במועד: (טו) ואם היו עשויים כבר וכו'. רוצה לומר, דאז די פתקן מעשה הדיוט בעלמא, (טו) ולהכי שרי גם פתיח לצורך המועד: (טז) אסור לתקנם. דכתיב אפלו מעשה הדיוט אסור כי אם לצורך המועד: (יז) להמשיך מים. פרוש, שמקבלין מר גשמים (טז) בכלים מן הטג ומולך אותן לבור, אף שאין צריך להם עתה, שיש פבור מים די לכל ימי הרגל, אפלו הכי מתר לפי שאין כנה טרח מרבה, אכל לעשות תריץ ולהביא מים דרך שם אסור:

א (א) ונאפלו להגיה וכו'. לפי שאין זה צורך המועד, ולא מקרי צרכי רבים, (ב) פיון שיש להם ספר אחר לקרות בו, ונאפלו מצא טעוח במועד (ג) אסור: (ב) אות אחת. כגון לעשות מרי"ש דל"ת וכי האי פנא, (ג) אכל להקריד תבות דבוקים) או אות שהיה רשמו נקר שרי להעביר עליו קולמוס, וספר תורה שהיה חסר תפירה בעמודים, (ד) יבקשו איש שאין לו מה יאכל ויתקנאו: (ג) ולצורך רבים וכו'. לא קאי אהגהת ספרים הנ"ל, דשם כוונתו הוא מעשה אמן ואסור לכלי עלמא אף שהוא צורך רבים, כל שאינו לצורך המועד, (ה) אלא קאי אסתם כתיבה (ו) שהוא לצורך רבים: (ד) יש אסורים. כתיבה דהו דסתם כתיבה מעשה אמן הוא, ונעמי מתירין סביבא להו דכל כתיבה וזלת ספרים

שערי תשובה

(ט) לבוש: (י) על-ידי עו"מ שרי בכל ענין, וכדלעיל בפני אבנהם ריש סימן תקמג [מ"ג], וסינו כשיזמר בחל המועד ויכולו להפסל בו: (יא) פוסקים: (יב) הרא"ש: (יג) פן מוכח כפר"ש וכן פתבו האחרונים: (יד) פוסקים: (טו) הנינו לטל הצוררות והעפר שנפל לתוכן, אכל לא יחטיט לתוכו ולא יסדר אותם בסיד (נמרא): (טז) מגן אבנהם ואלה רבה, וברש"א הביא פרוש ושי"י והפסיד כן דהינו תוקא שלא על-ידי כלים, דאמ"כ טרח גדול הוא, אלא שממשיכין שם על-ידי תריץ או אמת, והפנתה דרך דרך תריץ או אמת מתקנין מקבר: (ה) פוסקים, ומשמע מוכרי הבית יוסף דנקט לדינא דאפלו הספר תורה הוא שאלו ותקונו הוא לצורך צנעו דל"ת: יש לו ספר תורה בשנה, גם כן אסור לתקן במועד, ודלא כהר"א"ה, ולא אבין השעם, דמאי שנא מפתכת מופת דמתר לקח לצורך צנעו שצריך לה במועד לכלי עלמא וסינו אפלו לרשת הטור שפתימיר כנה, וכל שפן לקח הפוסקים דכתיבא להו דמתר אפלו בשביל אחר המועד כדי שיהא מוכן לו להגיה מצורות, וכלא סכא גס"כ כאם חסר בתוכה אות אחת אף לו מצות עשה להתיבת ספר תורה: (ג) ונאפלו בעת הקריאה, אלא צריך להוציא אתרת [א"ר]: (א) אלה רבה: (ד) ואם מתר לתקנה על-ידי עו"מ צריך עיון (מ"ב): (ה) ט"ז וש"א: (ו) כגון שהיא מעשה דתורתית הדין שהקהל מבקשים אחר ש"י וכותבים לו אגרת שיבוא, וכל פי האי פנא:

הַלְבוּת הַל הַמוֹעֵד סִימָן תְּקוּמָה תְּקוּמָה

ביאורים ומוספים

(ס"ה) שמי"מ כאן החמירו משום שדומה לבנין ויש בזה פירסום וטירחה יתירה, ולעיל (ס"ו) תקלו ס"ק טו) הביא המשני"ב טברא זו בשם הפמ"ג שמוכשירי אוכל נפש לא התירו אף לצורך המועד בטירחה יתירה, אכן, בשם הרמב"ן כתב שם, שגם מכשירי אוכל נפש דינם כאוכל נפש עצמו, ומותר לעשותם גם בטירחה יתירה כשאי אפשר לעשותם מערב יום טוב.

סִימָן תְּקוּמָה דִּינֵי כְּתִיבָה בְּהַל הַמוֹעֵד

[משנ"ב ס"ק א]

פִּינֵן שְׁשֵׁשׁ לָהֶם קָפָר אַחַר לְקָרוֹת בּוֹ.⁽¹⁾

1) ואף אם הספר האחר מיעד לקריאת 'מפטי' וכדי לקרוא במקום שבו הם אוחזים צריך לגלול, כתב הערוך השלחן (ס"ב) שמי"מ נחשב שיש ספר אחר, ומוטב לגלול ולא לתקן במועד. אמנם, הקף החיים (ס"ק יד) כתב לענין חול המועד סוכות, שאם אירע שנפסל אחד משלשת ספרי התורה המועדים לצורך שנת תורה, שיתקנהו במועד, ולא יסמכו על כך שיגללו אחד משני הספרים הכשרים, כיון שיש בזה טורח הציבור, וגם משום שמחת החתנים שיש לכל אחד ספר לעצמו, ועוד, שיש בזה כבוד התורה.

[משנ"ב ס"ק ב]

אָכַל לְסִפְרֵי כְּבוֹד דְּבוּקִים⁽²⁾ או אֵת שֶׁהָיָה רְשׁוּמָה נֶכֶר שְׁרֵי לְהַעֲבִיר עָלָיו קוֹלְמוֹס⁽³⁾ וכו', וְבִקְשׁוּ אִישׁ שְׂאֵין לוֹ מֵה יֵאָכַל (יִתְפָּנּוּ).⁽⁴⁾

2) ואם היה צריך למחוק את יתירה ומחמת כן נוצר רווח גדול וצריך להרחיב את האותיות הסמוכות לרווח כדי לחבר את המילה, כתב הערוך השלחן (ס"א) שמותר לעשות כן רק אם אין בזה משום מעשה אומן.

3) וכן אם בסוף הספר תורה רשם הסופר את סביבות האותיות ולא מילא אותן בדין [כמו שנהגים לעשות בסיום כתיבת ספר תורה], כתב הקף החיים (ס"ק ו) שמותר למלאותן במועד אם רוצים להשתמש בספר בחג, והטעם בזה כיון שאין זה מעשה אומן. אכן, בשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' צו) הביא את דברי המתירים, וכתב שיש לחלק בין העברת קולמוס המוכרת בדברי המשני"ב כאן לבין מילוי האותיות בספר תורה, שכן במילוי האותיות בספר תורה אין כלל דיו בתוך האות ולכן צריך אימון ידים יותר מאשר בהעברת קולמוס, ומי"מ בנדון השאלה שם שהיה יארצייט בהושענא רבה [ולא כתבו קודם המועד - מה שצריך היה לעשות לכתחילה] והיה נחוץ לגמור את כתיבת הספר תורה במועד עצמו, כתב שיש לסמוך על דעת המתירים, אך יעשו בצינעא ולא בפרהסיא כנודג בכדי שלא יהיה זלזול במועד.

4) אמנם לענין עשיית מקח וממכר במועד כשאין לשכיר מה לאכול, כתב לעיל (ס"ו) תקלט ס"ק מב) שמותר דוקא אם עושה כן לצורך השכיר, אבל אם מערים ועושה לצורך עצמו אסור, ומשום שבאיסור סחורה אם אתה מתיר זאת יתירו כל סחורה [כמבואר במשנ"ב שם (ס"ק כז) וכן הוא בפמ"ג שם (א"א ס"ק טו) שהוא מקור המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק ו]

שָׁאם יִקְתִּין עַד אַחַר הַמוֹעֵד יִעָבְרוּ הַעֲכוּ"מ מִלְּבִנְתוֹ⁽¹⁰⁾ וכו', הַהַכֵּל לְפִי הַמָּקוֹם וְהַמָּקוֹן.⁽¹¹⁾

10) ולענין שיפוצים הנערכים בתלמוד תורה, והחלו בהם קודם הרגל והוצרכו לסיימו במועד שאם לא כן לא יוכלו לחזור ללימודים לאחר המועד, כתב הקף החיים (ס"ק י) בשם שו"ת לב חיים (ח"ב סי' קנח) שמותר לסיימו במועד, דימה דין זה להיות לכתוב חידושי תורה במועד משום 'דבר האבד' מחשש שמא ישכחם, וגם כאן ביטול תורה של תשב"ר לאחר המועד נחשב ל'דבר האבד', ואף שאינו 'דבר האבד' במועד, ומי"מ כתב, שראוי שיעשו על ידי פועל ישראל שאין לו מה לאכול, וכן יסגרו את פתח החצר כדי שתהיה העבודה בצינעא.

[משנ"ב ס"ק ז]

דְּבִכְתָּב אֲשׁוּרֵי שְׁהוּא מְעֵשֶׂה אָמֵן.⁽¹²⁾

12) וכן כתב בביה"ל לקמן (ס"ו) תקמה ס"ה ד"ה אפלו) שסתם כתב חוץ מכתב אשורי נחשב מעשה הדיוט.

[משנ"ב ס"ק ח]

רוֹצֵה לִימָר, דְּמַעְלָת הַמַּעֲנָה לֹא מִהֵנִי לְהַתִּיר⁽¹³⁾ בְּשִׁבִיל זֶה מְלֹאכֶת אָמֵן אֶף בְּשִׁעוּרָהּ לֵה בְּמוֹעֵד.⁽¹⁴⁾

13) ולהציל מאיסור, כתב בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' שנו) שמותר אפילו במעשה אומן, וכן הביא הגר"י קרליץ (חוט שני חול המועד עמו' ר) שמותר לתקן את העירוב במועד כדי להציל את המטלטלים מאיסור, והביא ראיה ממה שכתב השו"ע לעיל (ס"א) שמותר לצין קברות כדי שיזוהרו הכהנים אף שאין בזה צורך הנוף, ובהכרח שכדי להציל מאיסור התירו מלאכת אומן במועד.

14) ומה שהתיר רבי יהודה (מועד קטן יח, ב) לכתוב תפילין ומוזות לעצמו וכן נפסק בשו"ע לקמן (ס"ו תקמה ס"ג) ובמשנ"ב שם (ס"ק יא), אף שהיא מלאכת אומן ולא הותרה מלאכת אומן לצורך מעלת מצוה, כתב בשו"ת הרשב"א (ח"ד סי' שכו) שתפילין ומוזות דינן שונה כיון שצריך להן, ואפילו זמן מועט אי אפשר לו בלעדיהן, וכן לגבי מה שהתיר השו"ע לקמן (ס"ו תרלו ס"א) לבנות סוכה בחולו של מועד, כתב בביה"ל שם (ד"ה עושה) שמה שמותר לבנותה אפילו אם איסור מלאכה במועד הוא מן התורה, היינו משום שהמצוה היא כל שבעת ימי החג, דומה להיות שהתירו לכתוב תפילין ומוזות לעצמו כיון שהיא מצוה הנוהגת בכל שעה.

[משנ"ב ס"ק יז]

אָפְלוּ אֵין לוֹ מֵה יִשְׁתֶּה אֶלָּא מִפְּנֵי דַחַק הַרְבֵּה אֲסוּר.⁽¹⁵⁾

15) ואף שלענין עשיית תנור וכיריים, התירו לעיל (ס"ו) תקמ ס"ק יח) לעשותם אפילו במעשה אומן לצורך המועד, ביאר הערוך השלחן

תְּלוּבוֹת חוֹל הַמוֹעֵד סִימָן תַּקְמָה

ביאורים ומוספים

שמי שבחך מבחנים בגמי' או בהלכה במועד, ויש לבדוק תועלת בלימודו מכך ולא כיוון מלאכתו למועד, מותר לו לציין ליד כל תשובה אם היא נכונה, כי וראי לא יוכל לזכור עד אחר המועד בכל מבחן אילו תשובה היתה נכונה, וממילא נחשב כידבר האבד, וצידד להתיר אפילו אם מכון מלאכתו למועד.

משנ"ב ס"ק ין

במקומות שנוהגין לקניהם קהל המועד⁹⁰.

9) כמבואר בש"ע לעיל (סי' לא ט"ב), שכתב שאין להניח תפילין במועד כיון שהתפילין הן אות והמועד גם כן נקרא אות, והרמ"א שם כתב שחייב להצדיקן, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק ו) את דעת השו"ע, שבפסח האות הוא אכילת המצה ובסוכות הישיבה בסוכה, ואם יניח תפילין במועד הרי זה מזלזל באות של החג, ובדעת הרמ"א ביאר (שם) שאין המועד נחשב אות כיון שמותר בעשיית מלאכה, ולמעשה פסק המשנ"ב שם שהמניחן לא יברך, ויחשוב בדעתו שאם אינו חייב אור מתכוון הוא שלא להניחן לשם מצה, כדי שלא יעבור על 'בל תוסיף' לדעת הסוברים שאסור להניחן במועד, וראה עוד לעיל (שם ס"ק ה) שהבאנו את הנהגת האחרונים בענין זה.

ביה"ל ד"ה לעצמון

אין לקנסו בכל פניו ופניו לקבל פניו דבר מצוה הוא⁹¹.

10) וכן לקטור את שלושת המינים שבלולב, דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רמו) שלא קנסוהו ומותר לעשות זאת במועד אף שהוא קשר של קיימא, ולענין קשירת חוטי הציציות במועד, דעת הגר"מ אלישיב (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תעג) שמותר אפילו לבחון מלאכתו למועד.

משנ"ב ס"ק ה

הינו בכתב משיט"א⁹².

6) וכתב של שאר לשונות, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה-ג) שנחשב גם הוא מעשה הדיוט לשיטה זו כמו כתב משיט"א, אלא אם כן כותבו באופן נאה במיוחד כגון הבתיבה המכונה 'קליגרפיה', שאו הוא מעשה אומן ואסור, וכעין דברי הביה"ל להלן (סי' ר"ה אפ"ל).

משנ"ב ס"ק ו

הוא הדין אם קטר א"ה אוח⁹³.

7) ואם יש רק ספר אחד אך חסרים בו תגים שאינם מעכבים, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה-ג) שמותר לתקנם במועד, וראה בששי"כ פ"ח הע' לה מה שתמה על דבריו.

ולענין מגילת קהלת או שיר השירים שצריכה תיקון [במקומות שקוראים במגילה בשבת חול המועד], כתב בספר זה השלחן (ח"א סי' תקמה, הובא בששי"כ שם הע' לה) שמותר לתקנה במועד כדי לקרוא בה בשבת חול המועד, מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' לו) כתב שאסור לתקן מגילת שיר השירים או קהלת במועד, משום שכל עוד רוב אותיותיה קיימות הרי היא כשרה, ואפילו כשחסרו רוב אותיותיה אין לעשות מעשה אומן לצורך הקריאה בה, כיון שקריאת שיר השירים וקהלת אינה חיוב ממש.

משנ"ב ס"ק ח

ואקפ"ש שאחר יום טוב ישפך עיניו ויהי דבר קאבד⁹⁴.

8) ומטעם זה דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רמה).

המשך מעמוד קודם

מלאכה, אם נאמר חנאי זה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תקמב ס"ק ו).

שעה"צ ס"ק ז

ואם ספר לתפנה צ"ל י"ד צפויים צריך צ"ק⁹⁵.

8) ויסוד ספיקו של הפמ"ג מבואר בדבריו (משב"ז ס"ק א) שאינו מדיני חול המועד, שהרי התבאר במג"א לעיל (סי' תקמג ס"ק א) שלצורך מצוה מותר לעשות מלאכה במועד על ידי עבדים, אלא הסתפק מצד דיני ספר תורה האם כשר כשנתפר על ידי עבדים.

דברי המשנ"ב בסי' מב). ובענין זה ביאר הגר"מ ארי"ה (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות יח) שראוי ידעו חז"ל שמחמת איסור עבודה ומשא ומתן במועד הרי כל בתי החרושת והמסחר סגורים, ויהיו כמה אנשים שעל ידי זה לא ימצאו פרנסתם ולא יהיה להם מה לאכול, ומי"מ לא חששו לכך ואסרו, ולכן לא הותר אלא כשמתכוון לצרכם, אך כתב שפשוט שאין צריך שיכוון רק לטובת העני ולא לטובת עצמו, אלא מותר אפילו אם אומר בפירוש שמכוון גם לטובת עצמו, ולא אמרו שאסור אלא כשניקד כוונתו רק לעצמו ואילו בשביל העני בלבד לא היה עושה עבשו את המסחר, ולענין לומר לפועל שאין לו מה לאכול שיעשה עבורו

הלכות הל המועד סימן תקמ"ה

טז באור הגולה

ב בבית יוסף וזאת
אלוהינו וזמנים
כפירוש ו טהלות
אזכורו וכן קבוי
המורה
התורה ב מלכה עם
התורה
ד בביתא עם יוס
התורה יוס

להקל (ה) בקרב (ג) שלנו שאינו מעשה אמן: ב נראה לי *שאם אין להם ספרותיה פשר (ו) לקרות בו בצבור (ז) מתר להגיהו בחל המועד פדי לקרות בו בצבור. (ד) וכן בספרי מקרא (ז) וזממא שצריך לקרות במועד, מתר להגיהם במועד משום דהוי דבר האבד. ואם אין להם ספרותיה פלל. אם אפשר לקחבו כלו בחל המועד על-ידי סופרים הרבה וכתבתינו, *הצריך המועד הוא לקרות פתורה בצבור במועד: הגה והוא הדין (ט) שאר ספרים ללמד בהם (החד סימן פה ודוק): ג כותב אדם תפלין ומזוזות (י) *לעצמו, וטוה (יא) על (ז) ירכו תכלת (יציית) (כ) לבגדו. *ואם אין לו

באר היטב

האזהרות ושטוש שרשוקה נבר, להקביר עליה תקולמוס שרי להקנן. ולהפך ריעות ס"ת בעמודים אסור כ"א ע"י מי שאין לו מה לאכל, שו"ת דב"ש תקמ"ה: (ז) ירכו, אפלו בלא שפוי, ובגלגל אסור, דאנשא מלתא

באר היטב

והוא של-פי הש"ו וקב"א אברהם ושאר אחרונים. ועין בבאר הגורא שהוא מפרש בס' פ"ק בא"ט זה מחללה, אכן בסוף כתב: מהכתב בהג"ה הדין זה פ"ק משמע דאפתיבת ספרים קאי, והוא דברי פ"ב, והחולקים הוא בבית יוסף, דתק"ל"ב קס"ב: נראה שמתר להקביר ספרים בחנם לשם קאסור יום טוב לא יתנה לו פנאי על זה, עכ"ל, וכתב בפתיחתו: ונראה לי להצריך רבים קאסור, ושרו לה טוהין דרבי רבים האפלו במקום לעשותו במועד שרי, כמו שכתבאר בס' סימן תקמ"ד, אלא דחתם לא התירו שלא לערוך המועד אלא בדבר שאינו מעשה אמן, עכ"ל בית יוסף, וזה שכתב ונתנה להקל בו, עד כאן לשון הגורא: ונתנה מלשון תמ"א וכן מהבית יוסף משמע דתק"ל"ב מקל אפילו במעשה אמן, ולקאונה הוא המוס קאו, האפאי התיר בכתובת ספרים שהוא מעשה אמן? וגם פנאי מדרי תמ"א שהקל בכתב שלנו, הלא כתיבת ספר חורה הוא מעשה אמן? אכן עינינו פל"ב בו בקנים וראינו שהביא שם מקולה דעת הנאב"ד על הספנה דאין לחקין ספרים תפלין ומזוזות, ולאמרים בטובה ונתנו בלא שחרן שרי, כנה מוכח בפשיטות דדעת הנאב"ד הוא כדעת השרא ושאר פוסקים לענין תפלין ומזוזות דפסקו דלאחרים בטובה שרי, ונתנו כדעת רבי מאיר שם בגמרא, וסבירא לה דרבי יוסי לאקולי אתי ולא פליג על רבי מאיר פנה והוא הדין בספרותיה, וזהו ג"כ דעת הפ"ב: אכן פנה מקל תק"ל"ב יותר מדעת השרא, דהטעם אינו קטר רק בשביל מועד גופא, וכן בספרותיה דהוא דברימ"א מקלין אפלו מעשה אמן, והבית יוסף חולק עליו פנה, ומה שסיים הרמ"א ונתנה להקל בסתם שלנו שאינו מעשה אמן רצה לומר, דמנהג השולם להחמיר בדעת הבית יוסף ומוקלים רק בכתב שלנו, לצורך רבים וכתב מש"ט"א. ודע, דאף לרבי הגורא שכתב דאפתיבת

משנה ברורה

התפלין ומזוזות, אפלו כתיבה (ו) מרבע, הוי פמעשה הדין, שאין אדם מקפיד לכתב אותן כהקנה קל-קף: (ה) בכתב שלנו וכו'. הנה בכתב (ח) משי"א, ונקטינו לריבא שנה הכתב אינו מעשה אמן. ועין סעיף ה דבבאר שם דאף פנה הכתב נהגו להתמיר לשנות, מקל מקום בענינו שהוא צרכי רבים אין צריך לשנות: ב (ו) לקרות בו בצבור. דצריך המועד הוא ואפלו מעשה אמן שרי, וכמו שכתבאר בס' סימן הקמ"ד סעיף ב: (ז) מתר להגיהו. וזהו הדין אכן ספר איהו אות' או תכה מתר להכתב: (ח) וכן בספרי מקרא וכו'. תמוה, הא יכול ללמד בהם אפלו אינם מנזרים, רק יעשה לשם במקום הטעות נאחר המועד וקאסור? וצריך לומר דמנזר שפניה מתוך השכל ולא מתוך ספר אחר, ואפשר שאחר יוס"טוב ישפח עיניו הנה הנה דבר האבד' ט"ו. וכן וקב"א אברהם פרץ, דמנזר שאינו יכול ללמד מתוכו על-ידי הרבה שפתיחו אם אינו מניה מתחלה, וזה נחשב דבר האבד מה שאינו לומד: (ט) שאר ספרים ללמד בהם. ורצה לומר, שצריך ללמד בהם במועד, מתר להצתיקם כדי ללמד בהם. ועין בבית יוסף דמשמע שם דוקא אם הוא צריך רבים, אבל מדברי (ט) המגן אברהם ונהג"א משמע דאפלו צריך עצמו קטר: ג (י) לעצמו. אפלו (י) להניחן אחר המועד, דאלו להניחן בחוץ המועד [במקומות שנוהגין להניחן בחל-המועד] אפלו לאחרים שרי, ויכולתן כתיבה: (יא) על ירכו. לאו דוקא, (יא) דאפלו בפלף שרי, ולא אתי לאפוקי (יב) אלא בגלגל דאנשא מלתא טובא: (יב) לבגדו. אפלו (יג) להניחן בבגדו

ורוצה לומר שלא בכתיבת ספרותיה, רק בכתיבת שאר ספרים או בתפלין ספרים קאי. מקל מקום גם הוא מזה דאף בשאר ערכי רבים יש להקל בכסב שלנו, כמו שכתב בעצמו שם, עין שם: * שאם אין להם ספרותיה פשר. נראה שהוא הדין אם יש בבית המדרש ספר כשר, אף שדרכם להחפול חמיר פנויה של בית המדרש פנינו פנינו עצמו, ונקטל הספרותיה שלהם על-ידי איהו קלקל וכבית המדרש יש רק ספר אחד שצריך לעצמו, מתרים לתקנו בחל-המועד: * דצריך המועד הוא וכו'. עין בבאר הגורא סימן תקמ"ד סעיף ב, דלפי דברי הנש"א שהובא שם בהג"ה נראה זה הדין, והפירוש קאו ד נהקשה גמ"ן פנה וינשב קצת. ונראה לי עוד לומר, דגם להג"א יתיר ספר מקרא וקרא להגיהם כדי ללמד בהם, ודבר האבד, וקמו שכתב המתפר: * לעצמו. ואפלו דיעבד אם פנה כלאכתו במועד אין להקטו, וכן באין לו מה יאכל שכותב בשביל אחר, וכן לפי מה שהגיה הרמ"א שכותב במועד בשביל אחר כדי שיהיה לו הוצאותיו יותר קלות, כולם אין להקטו ככל ענין ושרי להקטו פ"ק דדברימ"א (י"א) נ"א בס"י ע"ש, והוא הדין לענין טוה פמו שכתב בבית יוסף: * ואם אין לו מה

שער הצידי

(י) ט"ז וש"א: (ט) הם אותיות דקות קצין קתב רש"י או כתב שלנו: (ט) אכן יש נקב"א מנה ביניהם, דלדברי המגן אברהם מתר לקחב משום דהוי דבר האבד, ולדברי הנ"א הטעם משום דעת הנ"א דהקב"א לה דמדינון ספרותיה למה דקיימא לן כותב אדם תפלין ומזוזות לעצמו. עין שם, והוא הדין בשאר ספרים. אף זה צריך עיין בדברי הגורא, שמשמע מדבריו דבית יוסף סובר לגמרי דקרא"ה, והטעם בבית יוסף גריש הסימן נראה דאינו סובר להקטו בדבריו, וכמו שכתבנו למעלה: (י) כן הוא להפוקים דקב"א להו דאין להניח תפלין בחל-המועד, ועל-כרחם משאנו בשביל אחר המועד, ואפלו להקטו דהמ"א דהמ"א להניח תפלין בחל-המועד, מוכח מהירושלמי דלעצמו מתר אפלו שפוחבו בשביל אחר המועד שיהו מתן לו להניח מזוזות ונתשו הראש סימן כג דהרי"ט"א, ומשמע קצת דכתתו האפלו לעצמו אינו מתר רק בשכותב בשביל להניח בחל-המועד גופא [להניחם להניח בחל-המועד] אבל לא לאחר המועד, וכן משמע בלבוש, ובאמת זה איתו וכו', וכן מבאר להר"א גם בהלכות קצות להקרא"ש סימן טו במסקנתו וכן בערוכין דף צו פחותה שם. ואולי דעת השרא, דהפכ"ל שצ"ר בסתמא דהלכה פותב ומוכר כדי פתסתו קב"א לה קרב ורבי יוסף סברו דהלכה כרבי יוסי ולא חש"י להמשנה דאקרא בשתמא לאתרים, ומנזר הטענה במועד גופא, אף הירושלמי רצה לתקן דברי רב לקליל עקמא, וממילא מקי הפשנה אלאחר המועד: אי נפ"י, משום דהירושלמי לא נזכר דאמר לה כתב כדי פתסתו, וכן גם רבי יוסף מודה האסור, הנהך לדחק דאמר המשנה כדי להניח, אבל הפכ"ל אחר דאורי לה רב לרב הנזיל כרבי יוסי כדי פתסתו, אפשר דגם המשנה מודה: (י"א) קרא: (י"ב) מנזר אבדס, ונקטא: מאי דאמרין שלא ירוש במועד כרות מטעם זה, אף דקטא לן ודבר האבד לא צ"י שנוי: (י"ג) כן איתא בירושלמי בתרא ורענן זה הוא דאמרין לעצמו אין לאחרים לא, אבל למועד גופא מתר אפלו בשביל חברו שם, ודלא כב"ש שמתמיר פנה, ומה דאיתא פטור בסתמא דלאחרים אסור, הנה כפ"ר [א"ר]: